„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од шаке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 146. У Новом Саду у недељу 23. септембра 1890. ГОДИНА XXV.

ДРЖАВНИ ПРОРАЧУН.

У седници од четвртка поднео је министар финансија угарском сабору државни прорачун за год. 1891. По том прорачуну износиће до године државни приходи 369,008,583, а државни расходи 369,004.543, те би онда место мањка имали још сувишка од 4.040 фор.

Дакле угарској је влади испало најпосле за руком, да васпостави равнотежу у државним финанцијама. Ето, до године ћемо имати чак и сувишка! Тај сувишак је истина, мали, но тек је сувишак. По томе необавештен свет могао би помислити, да су код нас збиља настала боља и срећнија времена. Ми међутим то не можемо да тврдимо, већ на против, да смо још и сувише далеко од тих времена. Узимати из једног џепа па бацати у други, не значи никако напредак, а још мање да би се по томе могло мерити благостање, што би смо час из једног час из другог џепа показивали свету своје благо. Шта је радила до сада угарска влада? Она је узимала од народа у име порезе докле год је имала шта узимати, те је најпосле дошла до тога, да је изједначила државне приходе са државним расходима. Она је државни џеп напунила, али је за то испразнила народни џеп. Цедила је, као што цедимо и последњу кап из лимуна, порезу из народа за љубав равнотеже у државним финанцијама, па зар ту можемо онда говорити, како нам је добро, и радовати се, што смо дочекали, да држава има онолико колико јој треба потрошити, а да не мора узајмљивати. Кад помислимо, да код нас на дете одмах чим се роди падне на његову главу државни дуг од преко 120 ф., кад помислимо даље, каквих разних и великих пореза плаћа народ у Угарској, заиста се немамо чему радовати. Ми нисмо до равнотеже у нашим државним финанцијама дошли редовним, природним путем, ми смо до ње дошли силом, натежући и навијајући.

У земљи, где видимо, да индустрија ни корака не миче напред, где је трговина застала, где је занатлијство тако рећи пропало, где земљорадник жури својој пропасти, ту не може бити говора о повољним приликама, па макар се колики сувишци исказивали у државним прорачунима, јер ти сувишци почивају на лабавој и трулој основи, они су обмана, опсенивање.

Но да загледамо мало боље у бројеве. Скоро 2 милиона фор. више него за ову годину биће приходи од потрошарине, $2\frac{1}{2}$ милиона од точарине, 420 000 од биљеговине, 26.000 од монопола соли и т. д. Није, дакле, истина, да народ неће више плаћати порезе. У истини он ће платити 5 мил. фор. више него ове године. Оно, што се каже, да ће народ више трошити него сада, не стоји. Не, народ ће исто толико трошити (ако не мање), али ће скупље плаћати ствари, на које се потрошарина плаћа, а то исто важи и за точарину. Да само при овом останемо, па видимо, да није све онако сјајно и чисто у државном прорачуну за год. 1891., као што би извесни престолнички листови хтели да нам то представе. Но има још и других тамних тачака на том прорачуну. И до године ћемо имати мање интереса на државне дугове плаћати као и ове године, али не због тога, што су нам дугови постали мањи, него што се случајно тако десило, да не морамо до године $\frac{1}{2}$ милиона интереса платити. Мораћемо кад-тад и то платити као и оних 15 мил., што их ове године у име интереса мање плаћамо, — ако не ми, а оно наше покољење.

Но да се манемо и бројева. Једно је код нас извесно, а то је, да данашња пореза у Угарској никако не одговара порезној снази народној: народ плаћа у име порезе више него што може. Угарској влади стало је до тога, да се постигне равнотежа, а како и на који начин, за то није бирала средства. Само дај, — то јој је била ловинка, и ми смо данас постигли равнотежу, али не на свој рачун, већ на рачун будућности, свога нараштаја. Да се ми извучемо из невоље, а како ће онима бити, који после нас дођу, то се нас не тиче. Тако раде рђаве газде. Добре газде номишљају и на себе, али воде бригу и о будућности, о свом потомству. Ми смо постигли равнотежу у државним финанцијама, али како смо је постигли? Због тога се такви терети на нас навалили, да их не можемо да сносимо, а при томе нисмо се постарали, да те терете бар будућем нараштају олакшамо.

На све стране, куд-год се окренемо, видимо економску малаксалост. Наш земљорадник јауче данас, о њему се нико не стара, али се иште од њега све већа и већа пореза. Да његови производи нађу прође, да му се пруже средства, помоћу којих би могао да се у послу свом усавршши и пође напред, о томе нико не води рачуна. Како је с њиме, тако је и са свима другим привредницима. Нико о њима никад не води бригу, само их се сете, кад треба од њих искати.

Не треба ни то заборавити, да ми још и данас избацујемо у стране земље преко 25 милијона фор, а то је, да за 25 милијона мање извозимо него што увозимо. То је дефицит, о ком се мора водити рачуна, и по државу би много боље било, да смо имали и у држ. прорачуну још дефицита, само да је дефицита између увоза и извоза нестало. Јер поред свега, што немамо данас дефицита у држав. прорачуну, ми ипак бивамо сваке године за 25—30 мил. сиромашнији.

Не теба да се варамо.

Седнице саборског одбора.

Фишкал народних фондова извештава, да је издата путем дражбе земља пок. Војновића за 2300 фор. годишње. — Узима се на знање. Накнадна понуда Јована Ђорђевића и Јоце Хорватског, којом исти за ту земљу нуде 100 ф. годишње више, одбија се.

Фишкал се упућује, да потражи део од „јараша“, који истој земљи припада.

Адвокату Пери Ивковићу ликвидују се трошкови за вођење парнице у ствари помешане општине Кнез у своти од 1094 фор.; а у парници општине Мехале даје се предујам од 200 фор., тако исто за парницу општине Чаковачке 100 фор., предујам за општину Пожежену одбија.

Изабрани су питомци: Адамовићеве закладе: Чедомиљ Павловић, правник; Путникове: Данило Трбојевић, медицинар и Андрија Романић.

У Сервицковој закладу су помакнути: Лука Мајински са 157 фор. 50 нов. на 210 ф., Јован Момировић и Милан Трифковић са 105 фор. на 157 фор. 50 нов., а изабрани су за питомце исте закладе са 105 фор.: Милевој Кенђелац, Милош Јанковић и Милан Костић сви гимназисте.

Станимиру Поповићу, свршеном правнику и богослову допуштено је уживање Адамовићеве штипендије још за ову годину.

Са поп-Стевом (Авђеловићем) као наследником Германовим учињена погодба. Цела оставина установљена је са 140.864 фор. 13 нов., у којој се своти садрже и вредности здања, које је Герман подигао. Решено је, да из оставине за сада може дићи поп-Стева 40.000 фор., а толико исто и народни фондови; остатак пак остаје и на даље код суда, док све парнице не буду довршене, те ће се онда на два равна дела поделити. Потраживања поп-Стевина изравнају се са потраживањима народних фондова.

Призив неких карловачких становника против решења архидијецезалног административног одбора, којим се карл. црквена скупштина распушта, а поставља се октроисан одбор шаље се поменутом админ. одбору са упутством, да сва акта неодложно поднесе саборском одбору.

За помоћника народног секретара изабран је др. Лева Секулић; за књиговођу народних фондова Влада Јовановић, а за благајника Јован Симеоновић-Чокић, досадањи помоћник књиговођства.

Секретар извештава, да је владин поверник вароши Карловаца у име општинског прореза ударио на фондове и одмах утерао за годину 1889. 33%, што чини своту од 2689 ф., а за годину 1890. 62%, што опет чини своту од 5680 фор. Пошто је незаконит поступак, јер фондови своје имање немају само у Карловцих него и по другим местима, те владин поверник може само на оне предмете општински прирез ударити, што леже на карловачком територијуму — упућује се фишкал да против поступка владина повереника апелује.

На жалбу пароха Илије Машића из Оточца, да се у епархији горњо-карловачкој автономија изиграва, пошто се седнице епархијског админ. одбора по 3—4 пута једно за другим не држе, те тако чланови, који из даљиње од 100 и 200 километара у седницу дођу, оклевајући дан-два по Плашком, враћају се кући несвршена посла, па отуђени тако не ће више ни да долазе у седнице, а због тога је опет админ. одбор именовао своје повереника, па ради шта хоће — позива се поменути одбор, да што пре опширан извештај о свему поднесе.

Епархијски административни одбори у Плашкому, Пакрацу и Новом Саду упућују се, да избор заступника за епархијску скупштину што пре спроведу и епархијске скупштине што пре држе.

Прота бело-црквински Стојадиновић упућује се, да неодложно рачуне о досада издаваним залишним сесијама поднесе. Уједно је решено, да се истом прота одузме та функција, пошто је врло неуредно свршавао своје дужности, а да се руковање са залишним сесијама повери пароху врачевгајском М. Кадићу.

ЛИСТАК.

ИСКУСТВО ПОРОДИЦЕ Г. ВИЛИЈАМА СА ДИФТЕРИТИДОМ.

ОД МАРКА ТВЕНА.

Дакле да се опет вратимо на ствар. Пошто сам вам исричао, како је страшно тада код нас дифтеритида беснила и како свима матерама страх до лудила улиће. Ја дозовем, дакле, своју жену и рекох показујући на нашу малу Клару:

— Срце моје, ја да сам на твом месту, не бих дао, да мала сиса оморикованину.

— Драги мужу, па шта јој може то шкодити? рече, а ипак је већ тога часа узела комадић дрвета; жене не могу примити ни једног савета од највероватније истинитости, а да се не успротиве — бар удате.

Ја одговорим:

— „Драга моја, доказано је, да оморикована има најмање хране од оних дрва, која деца могу сисати“. Моја жена тргне натраг ручицу, која је већ хтела да узме дрво, и метне је у крило. Намргоди се очевидно те рече:

— Мужићу, ти знаш то боље, да, боље знаш; сви лечници веле, да је терпентин из оморикованине добар за слаба леђа и бубрешке.“

— А — ја сам се забунио! Ја несам знао да су слаба леђа и бубрези у детета и да је домаћи лечник саветовао.

— Ко каже, да су леђа и бубрешци болесни у нашег детета?

— Па ти си наговестила, драга жено!“

— Шта те спалази! Ја несам никад тако што рекла.

— Али, драга, та нема још ни два минута, како си рекла.

— Добро, кад сам рекла! Не шкоди малој ништа, што сиса комадић оморикованине, кад воли а то знаш и сам врло добро. Нека сиса, па сад мир!

— Не треба више да додајеш, мила жено. Ја осећам сада сву силу твојих доказа, и готов сам с места да дадем донети воз најбоље оморикованине. Ни једно моје дете неће оскудице трпети док ја —

— Молим те, иди у твоју писаћу собу, остави ме већ једном на миру. Не може човек начинити ни најбезазленије примедбе, а да је ти не уграбиш па не жвакћеш, док не узнаш о чему говориш, а то не знаш никад!

— Добро, нека је тако, као што ти велиш! Али у твојој последњој примедби види се оскудица у лоћици, која — . . . .

Но пре, него што сам био готов, била је она на врати заједно са дететом.

Истог дана пред ручак изиђе она пред мене лица бледа као дувар.

— О Мортимере, опет невоља! наша Клара је болесна!

— Дифтеритида?

— Дифтеритида!

— Има ли наде?

— Ни најмање! Ах, шта ће бити од нас!

После неког времена донесе дадиља нашу Клару у собу, да каже „лаку ноћ“ и као обично, да се код матере моли богу. Баш код „ја хоћу да идем у кревет“ закашља се мало. Моја жена устукну натраг, као да је капља згодила. Но за час дође к себи, пуна узбуђености, коју страх проузрокује.

Заповеди, да се детиња постеља донесе из дечје собе у нашу спаваћу собу, и сама се побринула, да се заповест изврши. Наравно да је и мене узела са собом. Ствар је у часу свршена. У соби за облачење намештена би постеља за моју жену. Али тада јој паде на памет, да смо здраво далеко од другог детета и — ако дете преко ноћ узмучи болест? — и сирота жена би опет као крпа бледа.

Однесосмо дакле детињу постељу опет у детињу собу, а себи наместимо постељу у соби што се с њом сучељава.

Мало за тим ће моја жена: „Но ако Клара зарази малога?“

Та мисао ули јој нови страх, и ми не могосмо сједињеном снагом доста брзо колевку опет из детиње собе изнети, ма да је и сама моја жена помогла и у дивљем страху скоро је у комаде издробила.

Али сад не беше места, где би дадиљу наместили а моја жена говораше, да је њезино (дадиљино) искуство од неоцењиве вредности. Опет дакле са свом прћијом у нашу спаваћу собу натраг, весели, као непогодом бијене птице, кад гњездо опет нађу.

Моја жена оде у дечју собу, да тамо уреди. Но за час ево ти је натраг са новом бригом.

— Како то, да мали тако тврдо спава?

— Али, за бога жено, та он спава увек као свичац.

— Та знам, али сад је у његовом спавању нешто особито! Он дише тако — тако — правилно! Ох, то је страшно!

— Али, дете моје, он спава увек правилно!

— Знам; али је сад при том нешто страшно! Дадиља је млада и неискусна, нека остане Марија код ње, да јој је при руци, ако што буде.

— То је добра мисао! Али ко теби да помогне?

— Ти можеш све урадити, што ја устребам. Премда у такој прилици морам ја све радити.

— Но то би било лепо, рекох „да ја у постељи лежим, и да спавам, а теби сву бригу око детета самој да оставим“. Но ипак се помирим с том мишљу. Марија опет отиђе и заузме свој стари квартир у детињој соби.

Кларица се двапут закашља у сну.

— Што нема лекара! Мортимере, ова је соба сувише топла. Та је соба заиста врло топла. Заврни грејаљку — брзо!

Заврнем поклопац и у исти мах погледам на топломер, питајући се у себи, да ли ће 15° бити сувише топло за болесно дете.

У то дође већ једном кочијаш из вароши са вешћу, да је наш кућни лекар болестан. Моја ме жена погледа испрекиданим погледима, те ће ми сломљеним гласом:

— То је рука провиђења! То је напред одређено! Он није никад још био болестан. Ми несмо проживели, како би требало Мортимере! Сто пута сам ти то рекла. Сад видиш последице. Наше дете неће никад више здраво бити. Хвали Бога, ако се можеш осећати невином; ја никад нећу то мени опростити!

Ја рекох, не хотећи је врећати, али и речи не мерећи, да ја не налазим, да смо ми ветрењаст живот проводили.

Мортимере! Хоћеш се ти пред судом и за малог заклети?

Тада узе плакати, но за час узвикну:

— Лекар је морао послати медицине!

Политички преглед.

Расцеп у мађарској крајњој левици. У конференцији, коју је у прошлу среду имала мађарска крајња левица на угарском сабору изјавио је члан њен Гавра Угрон, да остаје и даље членом њеним, али да из клуба иступа. Исто то су сутра дан учинили и његове присталице. Угрон је поднео у конференцији предлог за одлуку, да странка остаје и даље на основу програма од године 1884. и по томе, да тежи остварити независност и самосталност Угарске на основу персоналне уније. Даље је тражио, да странка, истина мисли, да се установа делегација уништи, али докле иста установа постоји, да странка учествује при саветовањима ради контролисања на свима пољима, али да то учествовање не засеца у начело, као што и досад тога није било. Осим тога тражио је у предлогу за одлуку, да крајња левица жели своја начела на основу уставности, као и законитим средствима постепено да развија. Пре тога је пак поднео Ирањи овакав предлог за одлуку: „Партијска конференција изјављује с обзиром на оно, што се овог лета догодило, да крајња левица остаје на основу програма од године 1884. као што су то и чланови пређашње крајње левице усвојили. Странка изјављује даље свако сумњичење, као неосновано, и одбија од себе, као да се у начелима и у политичном делању крајње левице на угарском сабору садрже начела од год. 1848.“ Пошто је овај предлог за одлуку већином гласова усвојен, и по томе Угронов предлог пропао, изјавио је овај да иступа из клуба. На говор Гавре Угрона, као и на говоре Хелфија и Етвеша, који су том приликом држани, осврнућемо се други пут и проговорићемо о њима коју више. И овом приликом избило је на површину, да извесни мађарски кругови збиља не виде више друге народности у овој држави, осим мађарске, те ћемо се потрудити, да их опет о противном уверимо.

Прослава
српске велике гимназије у Новом Саду.

Данас, у суботу, прославила је наша новосадска гимназија 25-годишњицу, од како је добила право јавности и добила право одржавања испита зрелости.

Прослава ова била је скопчана са славом имен-дана нашег цара и краља. Отпочета је са благодарењем у цркви, за здравље и срећу владареву, за досадањи напредак и успех наше гимназије. Чинодејствоваху: прота Милан Ћирић, парох сенћански и члан патроната ове гимназије Александар Николић, протојереј Павао Балта, парох поп-Зарија Станковић, парох поп-Божидар Поповић и ђакон Милан Стоја.

На светковини беху заступљена ова тела: варошко представништво, са вел. жупаном на челу; срп. црквена општина новосадска; српска вел. гимназија карловачка; срп. виша девојачка школа у Новом Саду; срп. нар. основне школе у Н. Саду; мађарска државна вел. гимназија и трговачка академија новосадска. Осим тога дошли су на ову прославу многи питомци овог завода, који су већ заузели положај у грађанском друштву, многи ђаци на великим школама и богословији, такође питомци овог завода, и иначе грађани.

После благодарења пошли су гости у гимназијску дворану, где су ученици гимназијски пре свега отпевали „Царю небесный“.

Иза тога поче управитељ наше гимназије г. Васа Пушибрк свој говор, који је трајао читав један сахат и по. У том свом подужем говору разложио је г. управитељ историју ове гимназије за последњих 25 година, с обзиром на деловање патроната ове гимназије, деловање професорске колегије, успех ученика, стање фондова гимназијских и свега осталог, што спада у историју овога завода за последњих 25 година. При помену појединих добротвора ове гимназије одазивали се слушаоци са усклицом: „Слава му!“. А кад на завршетку свог говора, подиже говорник свој глас у славу и здравље нашега владара, устадоше сви присутни, те одјекну трипут бурно: „Живео!“ У тај мах запеваше ученици царску химну: „Боже живи,“ . . ., коју су сви гости стојећи слушали до краја њезиног.

Иза тога управитељ захвали вел. жупану и присутним гостима на указаној почасти и тим се заврши ова лепа културна свечана прослава.

Натуривање бугарских намет-владика у Мађедонији и Старој Србији.

Један београдски лист, има овај допис из Орида:

„15. августа ове године на Велику Госпођу, баш на славу у селу Подгорцу, дође вест да иде бугарско-оридски владика, а истом и наредба од власти да морају сви сељаци изићи да га дочекају. Та вест узбуни свет, а наредба огорчи сељаке, тако да закључише да га и не погледају, а камо ли дочекају, но почеше да се разилазе својим кућама.

Приспе владика са турским заптијама и чим стиже одмах затражи кључеве од цркве. Свештеник је још одмах, чим је чуо да долази владика, затворио цркву и отишао. Владика затражи кључеве, а црквењак дође и каже да их је попузео. Пита за попа али њега нигде нема. Сакрио се код своје куће, па неће ни да чује ни за владику ни за заптије. Владика онда каже заптијама да разбију црквена врата, што они одмах учине и владика уђе у цркву, па изда наредбу да сви сељаци могу доћи у цркву да приме благослов од њега. Али сељаци ни да чују. Онда он благослови цркву, пољуби иконе, па изађе из цркве и упути се у село Лабуниште.

Чим је приспео позвао је учитеље и црквењака — тражи попа — тражи кључевеве од цркве. Учитељи га на то запиташе, шта је он те тражи кључеве од цркве. Он им одговори да је мађедонски владика; а они му рекоше да га они не признају за владику њиховога и да је он бугарски а не мађедонски владика. На то ће он:

„Мене је овде послао цар са допустом јевропских држава“...

На то су му они одговорили:

„Ко те послао да те послао, али ти помеђу нама немаш никаква посла, но иди од куд си дошао“...

„Боље би било“, обрну се он, да „ви дате кључеве на леп начин, те да не трулите у хапсу као што труле ваши поп. Ни он није хтео да да кључеве, али ће морати, па ће и у хапс ићи, а после ће чувати говеда. У вашу ће цркву доћи бугарски попови и калуђери, па ће имати плате од егзархије.“

Учитељи су му одговорили да они немају потребе ни за плаћење ни неплаћене попове, јер они могу сами да издржавају своје свештенике, да неће да знају ни за егзархију ни за владике, ни њихове попове.

Кад је владика увидео да кључеве никако не дају, наредио је да се обију црквена врата, ушао унутра, помолио се Богу — да ли Богу, да ли, далеко га било, Сатани, то не знам — и предиковао онима, што су се сакупили били, да Мађедонија никад није била српска. нити ће бити; опомињао је оне што га нису слушали да се не заносе са Србством, но да чувају своје (?) бугарско име, ако не желе да сви поскапљу по хапсанама.

Народ му је опет одговорио да неће за њега да зна и да неће веру*) да мења за паре, а још мање своју народност; нека он прича, нека жари, нека пали — они неће за њега да знају.

Сутрадан наш свештеник оде у Орид да тужи владику, што је разбио врата на цркви али га власт ухвати и баци у хапс као најгорег зликовца. Кад га после изведу на суд, раздеру се на њега:

„Шта си мислио, попе, да ћемо ти дати печених колача, кад дођеш овде? Што ти не слушаш владику? Шта ти мислиш? да је ово Србија је ли? Ово је Турска, а не Србија и ти мораш да слушаш бугарског владику; а ако нећеш, знаћемо ми шта ћемо од тебе радити. Ево ти остављамо 10 дана да се мислиш и знај да ти друго чаре нема, но мораш да слушаш бугарског владику.“

Наш свештеник непрестано лежи у хапсу за то што није дозволио да бугарски шизматички владика оскврни нашу свету православну цркву. Он сиром нагли онде, где не меже милом, али то му подноси.“

*) Велим веру за то што их овамо народ не сматра као остале православне, видећи их како се непрестано друже с турским властима, с унијатима и католичким поповима.

Вести из места и са стране.

Умр'о је Јосип Мишкатовић посланик на хрватском сабору, посланик на угарском сабору, члан делегација и један од изјодлучнијих чланова владине странке у Хрватској. Био је некад велики поборник народних права, али колико је то у својим млађим годинама био, у толико је, кад је настала ера Хедервариј̂ева био жешћи противник онима, који су остали и даље да бране права народна и права краљевине Хрватске. Умр'о је 20. септембра (2. окт.) о. г.

Грк и Грци за погорелце у Солуну. Из Солуна: јављају: 13. овог месеца приспеле су у залив солунски 2 грчке лађе, једна убојна, зове се „Георгијос“ а друга трговачка „Семирамис“ на овој последњој приспео је из Атине са фамилијом Андреја Сингрос (Грк), који се рачуна међу прве богаташе у Грчкој, сопственик исте лађе. Он је дошао са намером да на појединим местима, где је пожар 22. и 23. пр. м. уништио поједине зграде, које су као заштита и помоћ Грцима стајале, подигне и украси и то све о своме трошку, као: једну зграду за грчки конзулат; једну болницу, која ће се подићи ван вароши у новом Солуну, на лепом чистом месту; једну зграду за митрополију и једну цркву и школу. Ове ће се зграде све подићи у близини једна до друге у вароши, осим болнице, која ће бити ван вароши. Говори се чак и то, да ће подићи једну зграду, која ће бити као склониште за стару и немоћну сиротињу. Јер пре 4—5 година умр'о је у Америци један богати трговац, који је после смрти на варош Солун, као свом рођеном месту оставио 120.000 енглеских лира. Тај новац налази се у једној банци у Паризу. 12. о. м. Сингрос је, са инжењерима својим, које је са собом довео, премеравао земљиште, на коме ће се исте зграде подићи. Дочекан и примљен је, како од стране Грка тако и од осталих богаташа овдашњих, врло добро. Овдашњој општини за погорелу сиротињу дао је 10.000 франака. Сингрос је оставио на много места по Грчкој, а нарочито у Атини, многе и врло племените успомене. До данас, како се дознаје, покупљен је прилог, како од овдашњих тако и са стране, за погорелу сиротињу, која се јоште под шатором на пољу налази, преко 15.000 лира у злату (преко 340.000 франака).

Американац о Русији и руским тамницама. Када се хоће да виче на Русију, онда се показује на њезино поступање са осуђеницима, особито на прогонство у Сибирију. Но и та се вика показује да је колико неоснована, толико претеранном, када се непристрасно испитује. Међународни конгрес, који је овог лета у Петрограду држан, отворио је и у том погледу многима очи. Члан тога конгреса, слободан Американац, описао је у „The Press“, једном од најугледнијих гласила северо-американских држава, шта је све у Петрограду, „тој сјајној престолници Русије“ — како каже — доживио и искусио. Истиче, да су врата тамница била отворена члановима конгреса, да је успомени Џона Ховарда, чији останци леже у Русији, била одата пошта, да је отварању конгреса сам цар присуствовао. „Изван сваке је сумње, — пише слободан Американац, — да су заступници од 26 страних држава однели из Русије много угодније утиске, него што су били они, с којима су ушли у Русију.“ Криво је распрострањено мнење, као да је руска граница од осталог света ограђена кинеским видом. Има дакако још недостатака у сибирским и европским тамницама Русије, но где их нема? Нема ли их у северо-американским и у свима европским државама? Кад су се обратили на Гледстона, да каже своје мнење поводом неких догађаја у Сибирији, одговори он: „Да, ја се саглашујем с општим чувством; но знајући, шта бива код нас у Ирској, бојим се, да ћу изазвати приговор, да би ми (Енглези) ваљало понајпре да пазимо на брвно у својим очима.“ У дванајест држава северо-американских тамнице су још такове, да г. Кебл у службеном извештају каже о њима, да сумња, да би који могао десет година такове марвинске робије преживети. Не треба сакривати истине, не треба бранити погрешке и недостатке; али било би неправедно и непоштено су-

---

— Разуме се, рекох ево је. Само чеках, да ми времена дадеш.

— П'онда ми је дај! Не знаш да је сваки тренутак скуп? Но на што шаље медицину, кад зна, да је болест неизлечива!

Ја рекох, да где је још живота, ту има и наде.

— Наде! Мортимере, ти не знаш више, шта говориш, не више од новорођенчета! — Хоћеш ли — тако ми живота, овде стоји сваког сахата по једна пуна кафена кашичица! Сваког сахата! — Као да имамо цеког живота времена, да дете спасемо! Мортимере, отвори брзо; подај сиротом детету пуну кашику за јело, молим те, жури се!

— Али, драга, пуна кашика за јело могла би —

— Немој ме до лудила доводити! Ево, ево, тако, тако, злато моје, љубимице моја; то је ружно, горка медицина, али је добра за Кларицу, мамину љубимицу, па ће она оздравити. Тако, тако, метни главу на материне груди па лепо заспи, п'онда — ах, Мортимере, ја знам, она неће дочекати јутра! — Мортимере, пуну кашику од јела свако по сахата ће — о, дете мора да има беладону, знам ја — аконит! Донеси је, Мортимере! О, молим те само, дај мени, ти се не разумеш ништа у тим стварима.

Затим одосмо у постељу а детињу постељу пренучемо тик уз кревет уз моју жену.

То трчкање ме је било уморило, те сам за два минута нешто више него задремао. Моја ме жена пробуди.

— Мужићу, да ли је грејаљка завртнута?

— Није.

— То сам и мислила! Молим те одврни је брзо, соба је хладна.

Ја је одврнем, па одмах заспим. Опет ме је узнемирила.

— Драги Мортимере, хоће ли ти бити непријатно, ако колевку на твоју страну премазнем? Тамо је ближе регистру!

Ја је одвучем онамо, али дође у колизију са застором креветним те пробуди дете. Опет заспим, док се моја жена забавила успављујући дете. Но после кратког времена дођоше до мог увета овакве речи, кроз маглу моје дремљивости као мумлање у даљини:

— Мортимере, требало би нам гушчије масти! Хоћеш ли звонити?

Пола у сну спустим се с постеље и нагазим на мачку, која је живо протестовала те би за то још једном је згазио, да несам наишао на столицу.

— Али, за бога Мортимере! Што одврћеш гас, да се дете опет пробуди!

— Јер хоћу, да видим, како сам се ударио!

— Тада погледај и на столицу; знам извесно, да је сломљена! Сирота мачка, како си лако —

— Но, за мачку ћемо већ ћутати Све то не би било, да је Марија овде остала и за све се бринула, што у њену струку спада.

— Мортимере, треба да се стидиш, тако говорити. То је жалосно, да ти не можаш те две три маленкости да учиниш у страшном тренутку, кад наше дете . . .

— Но, но, ја ћу све урадити, што заповедиш. Али се с овим звонцетом не може нимо пробудити, а све спава. Где је гушчија маст?

— На камину у дечијој соби. Иди тамо па запитај Марију!

— Ја донесем гушчије масти, па опет легнем.

Опет ме је звала:

— Мортимере, нерадо те узнемирујем; али је овде још сувише хладно, да дете намажем. Не би ли хтео мало ватре начинити. Треба само потпалити.

Подигнем се и запалим ватру. За тим седнем неутешно.

— Мортимере, не седи ту, да пропаднеш од хладноће! Ходи у постељу!

Кад сам хтео да се попнем, рече: „Подај најпре детету медицине још једаред! Молим те!“

Учиним тако. То је била лекарија, која мање више расањује дете. Жена употреби паузу, док је дете спавало, да га свуче и са сваке стране намаже. Ја сам за час заспао, али само, да опет устанем.

— Мортимере, ја осећам промају. Ништа није за ову болест тако шкодљиво као промаја. Молим те, примакни постељу уз ватру.

Послушам је, но опет имадох колизију са застором, који у ватру бацих. Моја жена скочи с постеље, да га спасе, те се мало спречасмо. Тада сам опет неколико секунада проспавао, па опет устадох. На захтев, да начиним мелем од кудељног семена, који је ваљало детету на прса метнути.

Ватра дрвљана није ништа трајно. Устајао сам сваких двадесет минута, да је подстакнем, а моја жена употребљаваше ту прилику, да размакне у узимању медицине за десет минута скрати, што јој је чинило велико задовољство. Сад тад у „међувремену“ пречињавао сам мелем и облагао дете слачицом и другим облозима, где је још било места правна. Пред зору нестаде дрва и моја ме жена умоли, да отидем у подрум и још мало донесем.

— Дете моје, рекох јој то је мало потежи посао, него детету мора у топлијој одећи доста топло бити. Треба ли нов облог . . . .“

Не доврших, јер ми је прекинула разговор.

Један час допртих дрва одоздо горе, па онда легнем на ухо и захрчем, како само један човек може, који је до крајности уморан. Тек касно у дан осетих удар у леђа, који ме одмах расани. Моја се жена разрогачила на мене, па једва дише. Чим јој се одрешио језик, рече:

— Све је прошло — нема више ништа! Дете се зноји! Шта да радимо?

— За име света, како си ме упрашила! Не знам ни ја, шта ћемо. Можда, да узмемо Клару из постеље, па да је метнемо на промају?

— Глупаче! Ни један тренутак се не сме изгубити. Иди лекару! Иди ти сам. Реци му, да дође жив или мртав!

Ја подигох сиротог, болесног човека из постеље, те га доведох. Прегледа дете и рече, да не ће умрети. За мене је била неописана радост, ал моја жена разгоропадила се на то, као да је тим личну јој увреду нанео. За тим рече лекар, да је узрок кашља, мали какав надражај у грлу.

На то сам мислио, да је моја жена била бливу, да му врата покаже. За тим рече лекар, да ће натерати дете на јаче кашљање, и тим узрок уклонити; те јој даде нешто, што је јако кашљање проузроковало и одмах испадну два три иверка сморчковине.

— Дете нема дифтеритиду рече он, него је сисало мало сморчковине и тако што, па су у грло запали два три иверка, они му не ће ништа шкодити.

— Не ће, то вам радо верујем рекох. Не против, терпентин, што је у њему, врло је лековит за дечије болести. Моја жена вам може то посведочити.

Но она тога не учини, већ се окрене пуна гнева, и остави собу; и од то доба има случајева у нашем животу, на које обраћамо пажњу. Од онда живимо у непомућеној веселости.

(Пошто мало мужева имају таква искуства, као г. Вилијам, мислио је писац, да ће читаоци ради њихових новости мало интересовати.)

Прев. А. А.

дити о Русији по негативним појавама. Виша власт у Петрограду жели побољшице и поправке, но има да се бори с потешкоћама. Тако је бивало у Америци, где је половина народа признавала неправедност положаја Црнаца, па га ипак није могла поправити. Влада у Русији чини много око усавршења јавне управе. Особита се похвала признаје садашњем цару. „Протестујемо“, тако закључује слободан Американац, „против једностраног расветљења чињеница. Ми Американци морамо праведно и пријатељски пресудити руска питања. Не будимо нагли у веровању, што нам пристрасни енглески листови доносе о Русији. Ми ваљда желимо само једини, частни одношај према себи самом и свом старом и верном пријатељу — Русији. Част и дужност обвезује америчанско новинарство и народ, да о сваком питању, које се тиче Русије, суди у духу праведности, искрености и пријатељства.“

Чивути у својој правој боји. Руско новинарство се живо занимало у своје доба са афером, која се недавно десила у Белоштоку. Прошле године доселио се и настанио у Белоштоку лечник др. Грановски. Уз кућу лечникову спада и воћњак, близу кога је ледана, на којој се обично сиграју, уз велику халабуку, чивутска деца. Чим сазре воће, одмах га стану чивутска деца млатити са стабла. Ако је при том случајно који ухваћен и кажњен, Чивути бацају по цео божји дан камење на лечникову кућу. Др. Грановски има осморо деце од 2—15 година, те наравно, да деца радо седе у хладу у воћњаку. Тако је једном седио у врту 11 годишњи синчић његов, те је добио каменом такву озледу на лицу, да је морао 14 дана лежати. Десет дана касније бацала су Чивучад опет камење у воћњак и ранили су 5-годишњу лечникову ћерку тако јако, да је већ за недељу дана била мртва. Огорчење несрећног оца неда се описати. Дне 18. јула ухваћено је 15-годишње Чивуче у лечниковом воћњаку у крађи, с тога га затворише у стају, где му је др. Грановски написао пакленим каменом на челу речи: „лопов, злочинац.“ Али сутра дан већ сазнаше Чивути за ту оштру казну, те се око 1 сата стали згртати пред лечниковим станом. Могло их је бити око 200. Дечурлија је урлала и завијала као бесне хијене, а старији Чивути су ју подбадали. Што даље, све се хрна више множила, док се око 7 сати није слегло у лечниковој улици око хиљаду Чивута, те се није више могло улицом проћи. На то дође у средину те гомиле онај 15-годишњи Чивутин, који је био онако лепо кажњен за своју крађу, те га Чивути стадоше носити на рукама у триумфу. Шест редара је могло тешком муком бранити разјареним Чивутима улаз у кућу лечника Грановскога. Дана 24. јула био је спровод 5-годишње ћерке лечникове, која је умрла услед озледе, што је задобила каменом. Но Чивути опколише спровод, те стадоше отворено претити и сипати камење; много камења пало је и у отворену раку убијене девојчице. Полиција поред најбоље воље није могла да успостави ред.

Споменик Кристофу Колумбу. За две године биће четири стотине година, од како је одважни Геновежанин, стојећи у шпањолској служби, открио нов свет, Америку. Као што је и сасвим природно натичу се Талијани, Шпањолци и Американци, да прославе човека, који је својим обретом преобразио свет. Међу најфантастичније основе пак мора се сматрати пројект шпањолског архитекта Албрехта де Палачио из Билбаа, што га је услед расписаног натечаја за споменик Колумбов поднео влади сједињених америчанских држава. Овај пројект надмашује далеко све, што је до сад створило модерно градитељство. За темељ своме нацрту узео је Палачио облик земаљске кугле, идеју, која у оволиком обиму не би се могла извести пре садањих успеха градитељства са железном конструкцијом. Палачио је одабрао своме споменику облик земаљске кугле с тога, што хоће да прикаже географско јединство земље, како се оно открићем Америке створило. Треба да замислимо велику жељезну куглу од 300 мет. промера, којој би унутрашњост била довољна, да се у њу лако постави и највећа египатска пирамида. Ова кугла почива на подножју од 80 мт. висине, а носи на свом врху лађу, која је некад понела у нови свет славног Геновежанина. Све се то сјаји у бојама земље, воде и зеленила. Екватор нам приказује коси ходник око кугле, дуг 1 километар, висок 14 метара. На северној полутини од екватора диже се спирална црта од 3000 метара, која по ноћи својим светлим тачкама, које представљају земље и острва, може дати доста светлости великом граду. У унутрашњости споменика има се у дужини од 6000 метара саградити железница. Доле у средини, у великој ротунди има се подићи огромни споменик Колумбов, окружен споменицима и статуама славних поморана, војвода и мисионара, који су његово дело својим трудом човечанству у корист довршили, — а у полукругу, окружујући ову јуначку чету, имају алегоричке слике свију америчанских народа, који су потекли од Шпањолаца, красити огромни амфитеатер. Приземно би била смештена књижница, која би садржавала све списе и књиге о открићу Америке, о путовањима и делима њезиних обретника — на свима језицима. Осим тога имају се уредити предаваонице и музеји природнословних наука, географије и бродограђења, локал за шпањолско географско друштво и на врху метеоролошки опсерваторијум. Напослетку би још поред свега тога имало бити у тој грађевини гостионица, кавана и дворана за игање. У исто време могло би 100.000 посетилаца посетити споменик, а да се уз то не поремети нигде промет. И унутрашњости кугле на северној полутини приказује тачно небеско обзорје са звездама и дивну панораму. Уз то преостаје још толико простора за позориште и изложбе, колико га још није пружао ни један затворени простор. Палачио тврди, да ће ова грађевина бити довољно јака да се одупре и најжешћим циклонима, јер може да одржи притисак ваздуха од 21,195.000 килограма. Читав споменик би био 400 метера висок запремао би 282.600 квадратних метара површине и 14,137.875 мет. простора. Трошкови су прорачунани на 31,496.000 песетах са стројевима и свом оправом. (То би по нашем новцу износило око 15 милијуна форината.) Архитект Палачио већ је стекао у својој домовини чувено име познатим покретним мостом у Билбау, па та околност придаје и овом његовом фантастичном пројекту озбиљног интереса. А како се Американци занимају за новотарије могло би се догодити да се овај споменик и збиља подигне као омаловажење Ајфеловог торња.

„Шест месеци бити државним канцеларом и још не имати ни једне тужбе ради увреде.“ Под горњим насловом изишао је у „Freis. Zeit.“ чланак, у ком се ово вели: „Госп. Каприви је већ преко 6 месеци у служби, али још се није чуло, да би он био на буди који начин принуђен, да подигне парницу ради нанешене му увреде. А кнез Бизмарк, као што је познато, да олакша себи у таким случајевима посао, морао је да зготови тисканице, које је он потписао и отпремио држ. одветницима. Није било недеље, особито кад је било мање посла, а да се није водила овака расправа на тужбу држ. канцелара ради увреде. Као што се види, тако може бити и у држави. Ми не мислимо, да је можда, на уштрб угледу новог државног канцелара ради тога, што се уздржава од таквих тужаба, него баш обратно! Но остало је још врло много малених Бизмарчића у служби, који се не могу уздржати од навике, а да сваку критику, која се тиче њихове високе части, не изнесу пред казненог судца, уместо да просто исправе чињенице, ако ли се о кривим тврђењима штампе ради. У Бизмарковој ери повећале су се у јавном животу у опште тужбе на најповољнији начин. Та ушло је већ у обичај и то, да поједине новинарске редакције подижу једна против друге тужбе ради увреде.“

Колико једна жена у Америци зарађује. У Њу-Јорку живи нека гђа Клотилда Белсанд, која се може рачунати у најзнаменитије жене своје врсте, каквих је икада Америка родила. Та госпођа је у исти мах списатељка, женски лечник, уметница и глумица. Часови њеног рада преко дана овако су распоређени. Време од 7—10 сати посвећује књижевној радњи; она пише приповетке, хумористичке ствари и политичке чланке за разне листове. После краткога одмора, који бива за време доручка, прима гђа Белсанд од 11 до $2^1/_2$ сата болеснике, давајући лечничку помоћ од прилике 35 особама дневно. Затим се по сахата опет одмара, а после тога оде у своју радионицу и проведе тамо сликајући од 3 до 6 сати по подне. Она мала слике, које понајвише представљају сцене из дечјег живота, а за модел јој служе рођена њезина деца — два дечака од 6 до 8 година. Време од 6 до 7 употреби се за ручак, а после тога иде у позориште. — Дабогме, да у свима тим сферама човечије делателности, не извршује ништа необичног, али за те зарађује лепе новце. По својим рођеним речима, она добија за свој књижевни рад 5000 долара (долар наша 2 фор.) на годину. Толико јој доноси и позориште, на чијим се даскама указује сваког вечера. Лечничка пракса доноси јој годишње 10.000 долара, а продавањем својих сликарских радова заслужује 15.000 долара. На тај начин достижу њени доходци на годину суму од 35.000 долара (70.000 фор.). Гђу Клотилду нимало не оптерећава тако разнострана делателност и, као што изгледа, задовољна је собом. Незадовољан је био са својом судбом само њезин муж, који се лане развео с њом, с разлога, што „толики нагон за добитком“ не оставља јој ни једног слободног часа, који би могла посветити своме мужу.

Канибалски густ. И у Аустралији прети опасност Кинезима као у северној Америци, само у другом облику. Американци им не даду у своју државу, а Аустралци их једу, шта више, веле да месо ни од једног човека није тако слатко, као од Кинеза, јер се — веле — они хране само пиринцом.

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да је патријарх Бранковић јуче, у петак, конферисао са министром просвете Чакијем у ствари сазива нашег синода и избора темишварског епископа. Даље јављају, да ће се синод састати око половине октобра месеца. Бранковић се јуче вратио у Карловце.

— Из Београда јављају, да је при новим изборима у вароши Смедереву изабран отпадник од радикалне странке Пера Максимовић, а у Параћину да је победила радикална странка.

УГАРСКИ ДРЖАВНИ ПРОРАЧУН ЗА 1891. ГОДИНУ.

Сводник.

А. Редовни издатци.	Прорачунано за 1891.	1890.
	форината	
Наслов.		
1. Краљевски двор	4,650.000	4,650.000
2. Придворна писарна	75.252	74.978
3. Државни сабор	1,265.310	1,236.802
4. Заједнички издатци	23,873.985	23,297.673
5. Средишне мировине	53.045	56.092
6. Мировине	6,680.163	6,316.227
7. Државни дугови	119,524.751	120,018.588
8. Предузети дугови код инкамерирања зајамчених железница	10,773,313	6,990.712
9. Предујмови на зајамчене железнице	1,354.566	4,596.911
10. Унутрашња управа Хрватске и Славоније	6.254.325	6,063.530
11. Државно-рачунарски двор	110.100	110.100
12. Председништво министаретва	336,180	335.430
13. Министарство на превишњем двору	54.120	54.212
14. Хрв.-слав.-далм. министар и његово особље	36.080	36.080
15. Министарство унутарњих послова	11,896.215	11,694.434
16. Министарство финансија	60,676.554	57,246.567
17. Министарство трговине	50,893.714	45,609.595
18. Министарство за пољоделство	13,066.595	12,428.341
19. Министарство за богоштовље и наставу	7,294.055	6,971.260
20. Министарство правосуђа	12,694.852	12,324.139
21. Министарство домобранства	11,008.015	10,712.585
Укупно	342,571.190	330,824.256

Б. Прелазни издатци и инвестиције.

I. Прелазни издатци.		
1. Председништво министарства	12.000	3.440
2. Министарство при двору Њег. Величанства	—	10.506
3. Министарство унутрашњих послова	47.735	64.393
4. Министаретво финансија	1,928.000	1,402.351
5. Министарство трговине	527.000	357.300
6. Министарство за пољоделство	181.500	140.000
7. Министарство за богоштовље и наставу	84.383	67.711
8. Министарство домобранства	5,203.754	4,353.760
9. Министарство правосуђа	146.000	—
Укупно	8,130.682	6,399.461

II. Инвестиције.		
1. Градња саборнице	1,200.000	850.000
2. Министарство унутрашњих послова	24.750	30.181
3. Министаретво финансија	784.202	1,332.130
4. Министарство трговине	6,307.690	6,533.410
5. Министарство за пољоделство	2,836,522	2,787.363
6. Министарство богоштовља и наставе	403.573	567.299
7. Министарство правосуђа	225.000	125.000
Укупно	11,781.737	12,225.383

В. Ванредни издатци за заједничке послове	6,520.944	6,214.546

А. Редовни приходи.

1. Државни дугови	4,491.579	4,349.139
2. Државни рачунарски двор	1.895	1.895
3. Министаретво на превишњем двору	600	250
4. Министарство унутрашњих послова	1,136.870	1,059.547
5. Министарство финансија	272,791.448	266,021.133
6. Министарство трговине	69,896 086	62,527.635
7. Министарство за пољоделство	13,062.918	12,282.554
8. Министарство за богоштовље и наставу	1,000.684	852 409
9. Министарство правосуђа	792.958	769.117
10. Министарство за домобранство	315 300	271.241
Укупно	363,490.338	348,134.920

Б. Прелазни приходи.

1. Министарство унутрашњих послова	—	2.988
2. Министарство финансија	5,179.000	6,596.472
3. Министарство за пољоделство	10.000	41.000
4. Министарство за богоштовље	329.245	483.867
Укупно	5,518.245	7,124.327

Редовни издатци	342,571.190
Редовни приходи	363,490.338
Сувишак	20,919.148

Биланција.

	Прорачунано за 1891.	1890.
	форината	
Редовни издатци	342,571.190	330,824.256
Прелазни издатци	8,130.672	6,399.461
Инвестиције	11,781.737	12,225.383
Изванредни издатци	6,520.944	6,214.546
Укупно	369,004.543	355,663.646
Редовни приходи	363,490.338	348,134.920
Прелазни приходи	5,518.245	7,124.327
Укупно	369,008.583	355,259.247
Свеукупни издатци	369,004.543	355,663.646
Свеукупни приходи	369,008.583	355,259.247
Сувишак	4.040	—
Мањак	—	404.399

Будимпешта, у октобру 1890.

Др. Александар Векерле,

краљ. угарски министар финансија.

ПОЗИВ.

Старатељство српске вел. гимназије у Новоме Саду разаслало је овакав позив појединим родољубима и имућним Србима:

„Дана 4. октобра (22. септембра) у суботу која иде, славиће Српство у Угарској ретку и знамениту славу. Српска велика гимназија у Н. Саду навршује тога дана 25 година, како је постала целом, 8-разредном школом и како је добила право државне јавности, како је даке изједначена са првим средњим школама ове државе, те се питомцима, које она изобрази, отварају двери највиших просветних завода.

Дивно ли се стекло, да српска специјална слава заједно пада са општом славом ове монархије, са имен-даном Њ. Величанства, премилостивог нашег краља Франца Јосифа I. Топле молитве, које ће лојално Српство тог дана Богу на висину пратити, биће дивна хармонија двоструких жеља: да Бог још дуго храни нашег премилостивог владара и да дуго подржи највиши просветни завод Српства, које живи у ужој Угарској.

Шта је српска велика гимназија у Н. Саду? Шта је тај завод? Српском народу, који је мали и незнатан, те се нема многим хвалити, јесте тај завод најмилија институција; он му је највећи понос и дика, јер је — јединац. Да, јединац! Српство у ужој Угарској нема више гимназијских завода од једног. Па је ли онда чудо што тај завод узимо као очи у глави, је ли чудо, што српски народ троши на њега колико год може, само да му драги јединац што лепше ходи по свету? А како је то чедо српског родољубља заслужило негу и љубав, најбоље показује велики број одличних синова, који су данас угледна места у људском друштву позаузимали а који се с поносом сећају, да су прве основе својега изображења посисали у српској великој гимназији новосадској. Карактерност и изображење, родољубље и домољубље, моралност и трезвеност — свему тому прво заметке соје српска велика гимназија у Новом Саду, па онда прелепим православљем и побожношћу нико већма не задојава српска срца, него наша гимназија у Новом Саду, у којој се ти свети осећаји систематски подрањују.

Данас, кад српска велика гимназија у Новоме Саду слави 25-годишњицу своје јавности, како јој је дарovано право, да питомце своје проглашује зрелима за више, специјалне науке, она се с поносом обазире у ту прошлост, те са задовољством може констатовати: с једне стране, да резултат њенога деловања није мали, а с друге стране да је полагано, али непрестано напредовала и напредује. Њени питомци, који су на вишим заводима и то туђим, своје науке наставили, редовно су задовољавали, често пак и задивљавали стручне великошколске професоре ма којих дисциплина, поред свега тога, што се ове на туђинском језику предају, — најбољи доказ да срп. вел. гимназија у Новом Саду добро спрема и наставља поверену јој младеж.

Но има ли ишта у свету савршено? Има ли ишта, чему не би на корист била каква допуна? Живот се непрестано друкче и друкче развија, те с тим бивају нове и нове потребе. И српска велика гимназија у Новом Саду познала је са развитком живота нове потребе. Што је некад било доста, сад више није. Поскупило је све, па је поскупила и наука. Новац, који је данас неопходно нужно средство за сваки напредак, почео је и српској гимназији бити недовољан, чим се хоће, да тај завод остане увек на истом нивоу са својим друговима у држави. Наши стари, који су пре близу 100 година основали гимназију, знојем и крвљу измучише материјална средства, да дете ставе на ноге, а светли примери су непрестано и друге за собом повлачили, те је гимназија непрекидним прилагањем јачала. Али свеколика даровања још никако нису довољна, да се може казати: сад има свега, колико треба. Помислимо, да је ово завод, који се издржава једино родољубљем, без државне помоћи!

Потписано старатељство српске гимназије у Новом Саду, вазда имајући на уму, шта може добра школа за народ урадити, увек је настојало и душом и срцем, да за овај завод све и сва учини, чим га год може унапредити. Данас кад завод слави 25-годишњицу, од кад из његових руку одлазе питомци на велике школе, данас се осећамо необично потресени радошћу, што видимо да Српство за тај завод толико мари, па задахнути жељом, да том пригодом какав трајан спомен учинимо нашем мезимчету, усуђујемо се понизно подићи свој глас и апелирати на поједине српске родољубе, којима је Вишњи дао, те могу чинити дарове, а да не закидају себи. Српски народ је пак тако срећан, да има доста таквих чланова, који и могу и хоће да прилажу на олтар народне просвете.

У то име припадамо препокорно и (долази титула) молећи, да и (долази титула) овом заводу пригодом његове славе даровањем извесне своте као прилога учините спомен, који ће преживети све нас појединце, а који ће пред светом бити верно сведочанство, да данашњи Срби нису лоши од наших старих, већ да смо оно, што су они створили, кадри и сачувати и унапредити. Наш Доситије је рекао: „Колико би више добра било у свету, да сваки учини оноликo, колико може“, — дај Боже, да ми то могнемо допунити, па казати: Биће више добра у Срба, јер се све више и више наливи родољубивих синова његових, који, нарочито кад немају коме, они дају на опште народне интересе, знајући, да у народу живе и појединци. Кога је зла коб сустигла, те му оставила празне груди, он не може пустош у грудима ништа ни чим боље испунити, него радосним осећајем уверења: да је покушао општу народну корист унапредити.“

У Новом Саду, 18. (30.) септембра 1890.

Старатељство српске велике гимназије у Новом Саду:

Стеван Јефтић.
Љуб. Стефановић.
Мита Кода.
Ћира М. Поповић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

НОВА ИЗДАЊА ШКОЛСКИХ КЊИГА.

Мојом накладом изашле су следеће школске књиге, као:

Мађарско језикословље III. део, друго са свим поправљено издање — — — 30 нов.
Псалтир од Мите Нешковића, II. поправљено издање са титлама и верним преводом — — — — — — — — 16 „
Рачуница од Арк. Вуковића, I. свеска за II. разред, II. издање — — — — 10 „
Рачуница од Арк. Вуковића, II. свеска за III. разред, III. издање — — — 12 „
Рачуница од Арк. Вуковића, III. свеска за IV. разред, III. издање — — — 20 „

Ова је школска књига таког великог одзива нашла, да је за кратко време ево већ треће издање доживила.

Даље препоручујем:

Српско-мађарски разговори од проф. Мите Калића, I. свеска — — — — 10 нов.
II. свеска — — — — — 20 „
III. свеска — — — — — 30 „
IV. свеска по Гарају — — — 40 „

Ко од горњих књига као у опште од моје накладе поручи, уступам 15% приде у име рабата. Ценовнике шаљем на захтевање у крстоплету.

С поштовањем

Лука Јоцић,
књижар.

РЕД ВОЖЊЕ

путничких лађа, важи од 8. (20.) јула 1890. до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: дневно у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада за потиске станице: недељом, уторником и четвртком у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Земун и Београд: дневно у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Оршаву: средом, петком и недељом у 5¼ сах. после подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 10½ сах. пре подне.

У Новом Саду 8. (20.) јула 1890.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

Schwarze, weiße und farbige Seiden-Damaste von fl. 1.40 bis fl. 7.75 p. Met. (18. Qual.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabriks-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefen kosten 10 kr. Porto.

НАТЈЕЧАЈ.

Мјесто српског учитеља и црквеног пјевчике код православне српске општине у Броду на Сави је упражњено.

Годишња плата 350 фор. а. в., 6 ф ти дрва и слободан стан.

Они који способност за то имају нека изволе своје молбенице са сведочбама доле подписаном до 1. новембера т. г. п. с. доставити.

У Броду 20. септембра 1890.

Михаило Тасовац
председник.

1—3

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.

„Заложница“ јавља овим да ће се 27. септембра (9. окт.) 1890. год. у 9 сах. пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари** којима је рок откупу 26. септ. (8. окт.) **истекао.** П. н. купци дакле учтиво се позивају овамо.

Странке, које би још вољне биле своје пале ствари да искупе или да рок залози продуже, позивају се овим, да то учине најдаље до 26. септ. (8. окт.)

У Новом Саду месеца септембра 1890.

1—1 **Игњат Вајнфелд.**

НА ЗНАЊЕ!

Јављам поштованој публици да ћу почевши од 26. септ. (8. окт.) о. год. примити гостионицу код „Три круне.“ Саопштавајући ово поштованом грађанству карловачком као и штованој публици са стране, јављам уједно, да ћу осим сремских вина точити још и дезертна, за тим бермет, као и пештанско-штајнбрушко дупло-маратско пиво. Исто тако гледаћу, да одржим на гласу и надаље своју чувену кујну. Цене ће бити умерене, а послуга тачна и брза.

Карловци, 18. (30.) септ. 1890.

С поштовањем
Петар Станишић,
гостионичар.

3—3

СТАРИЈИ ПОМОЋНИК

може одма у мануфактурну радњу ступити код

Н. БАРКОВИЋА
у Иригу.

3—3

ДРВА

за гориво Јошића (Erlenholz) цепаница имам на Дравској обали неколико стотина фати за продају.

ПАЈА РАДАНОВИЋ
у Осеку.

3—3

ЂОКА ЂОРЂЕВИЋ

У ХОМОЉИЦИ КОД ПАНЧЕВА

потребује за своју трговину мешовита еспапа млађа спомоћника и једног шегрта.

1—2

Tüchtige, anständige Leute, deren daran liegt, sich eine dauernde und einträgliche Stellug zu erwerben, werden, gegen angemessenen Solair & hohe Provision als Verkäufer eines bereits mit Erfolg eingeführten Artikels an Private für Stadt und Land gesucht.

Offerte erbeten unter **M. C. 100.** poste restante Pécs (Fünfkirchen).

2—3

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да на основу вишегодишње праксе, те познавајући потребу новосадске пијаце отварам

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

МУШКОГ ОДЕЛА

ЗА ОДРАСЛЕ И ДЕЦУ

ПО НАЈНОВИЈЕМ УКУСУ

НА ГЛАВНОЈ ПИЈАЦИ ПРЕКО ПУТА ЛЕБАРСКЕ УЛИЦЕ

У НОВОМ САДУ

и препоручује се пошт. публици

са најјефтинијим ценама.

Надам се оном лепом поверењу у пошт. публике, које сам у пређашњем подузећу уживао, и молећи за што многобројнију посету јесам са особитим поштовањем

1—6 **ВИЉЕМ ЈЕЛЕНИК.**

ГОСТИОНУ

у мојој новосаграђеној кући на доњој пијаци (старом вашаришту) где је увек бирцуз „код Краљевића Марка“ био, издајем од 1. новембра п. р. под најам.

Рума, 20. септембра 1890.

1—3 **Персида Л. Јовановић.**

ОБЈАВА.

Част ми је гг. трговцима на повољно знање дати, да је мени штована

ПРВА
МАЂАРСКА ДЕОНИЧАРСКА ДРУЖИНА
ЗА ПЕТРОЛЕУМ

продају и то за Нови Сад и околину предала. Обртност петролеума држим код овдашње дунавско-паробродске агенције у сталном стоваришту и пуномоћан сам

НАЈИЗВРСТНИЈИ
американски петролеум по ф. 21.—
кавкаски петролеум по фор. 19.90

са места на заповедне кондиције и појединим бурадима (Barrels) издавати.

У Новом Саду, 10. септ. 1890.

Са поштовањем

М. ШВЕЛ,
ТРГОВАЧКИ АГЕНТ.

3—3

ПРАВИ

МЕДИЦИНСКИ МАЛАГА-СЕКТ

по анализи ц. кр. стације за пробу вина у Клостернајбургу

врло добар и чист малага

који врло јача слабе, болеснике, реконвалесценте, децу итд. против оскудице у крви и слабог стомака врло добар лек.

У 1/1 и 1/2 оригиналној флаши и под законски депонираном штитницом

ШПАНСКЕ ВИНСКЕ ТРГОВИНЕ
VIÑADOR
БЕЧ. ХАМБУРГ.

Оригиналне цене ф. 2.50 и ф. 1.30.
Медицински малага, naturell Carte blanche 1/1 флаша ф. 2.— 1/2 флаше ф. 1.10.

Даље разна инострана вина најбољег квалитета у ориг. боцама и по ориг. цени, као и на чашице.

У Н. Саду код г. Ј. Хорвата „Хотел Централа“, Д. Коде, П. Шула посластичара; у Броду: Ц. А. Пахани спецер. трг., М. Рајновић „Хотел жута кућа,“ Јос. Парадајзер; у Инђији: М. Петковић спец. трг., у Митровици: Ђ. Петровића апот., Ант. Ковач хотел., Ад. Мандл трг., Браћа Адамовић спец. трг. С. А. Крстоношић.

На жиг „Vinador“ као законски депонирану штитницу ваља пазити, јер се само тако може за добру квалитету гарантовати.

6—6

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

45—

1845. ГОДИНЕ ОСНОВАНА БЕЧКА ФАБРИКА ЗА МУШКО И ДЕЧИЈЕ ОДЕЛО.
ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ ЗА БАЧКУ И СРЕМ.

М. НАЈМАН У НОВОМ САДУ

на пијаци, у Недељковићевој кући, на рогљу дунавске улице бр. 24—25.

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ СОЛИДНЕ И ДОБРО ИЗРАЂЕНЕ РУКОТВОРЕ ПО

СТРОГО УТВРЂЕНУ ЦЕНУ СТАВЉЕНУ НА СВАКОМ ПАРЧЕТУ.

	За пролеће и лето	За јесен и зиму
Мушко одело	од 8 фор. горе	од 10 фор. горе
Дечије одело	од 4 „ „	од 4.50 „
Мушка горња хаљина	од 7 „ „	од 8 фор. „
Мушки менчико-капути	од 11 „ „	од 12 „ „
Мушки зимњи огртачи	од — „ „	од 10 „ „
Мушке чакшире	од 3 „ „	од 4 „ „
Мушки лоден капути	од — „ „	од 4.50 „
Дечији лоден капути	од — „ „	од 3.50 „

Свештенички горњи капути, свештенички зимски капути, бунде за варош, и за пут, Микадо капути са кожом и без коже постава и т. д.

Осим овде поменуте робе находи се овде огромно велико стоваришће најновијих и најмодернијех **огртача, мантлета и жакета** за штоване госпе и госпођице.

Разашиљање бива на све стране уз наточ-наплату. Одело, које није по вољи, радо ће се изменити другим или на захтевање без приговора примити натраг.

6— **Фабрика у Бечу, VI. Mariehilferstrasse 35.**

Власник и издавалац Сланко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.